

Nastroje społeczne w maju

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po kilku miesiącach względnej poprawy, w maju¹ notujemy dość znaczące pogorszenie nastrojów społecznych. Pogłębił się krytycyzm w ocenach ogólnej sytuacji w kraju oraz ocenach sytuacji politycznej. Gorsze niż miesiąc temu są również przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku, a także jakości życia politycznego, stanu gospodarki, kondycji zakładów pracy oraz sytuacji bytowej respondentów i ich rodzin.

OCENY

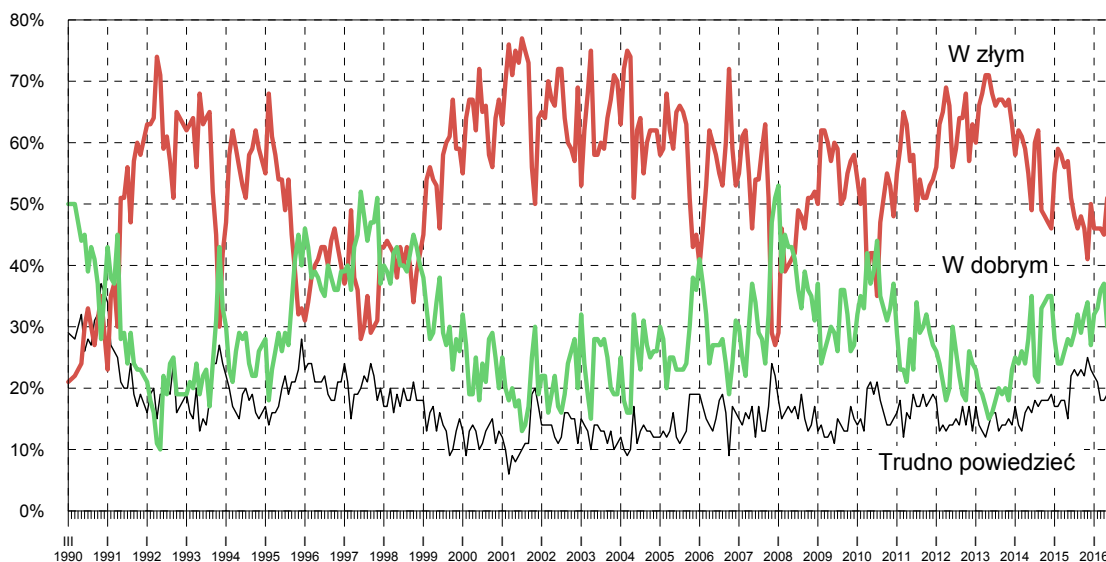
Po rejestrowanej od początku tego roku nieznacznej, ale systematycznej poprawie, w maju znacząco zwiększył się krytycyzm w ocenach **ogólnej sytuacji w kraju**. W ciągu ostatniego miesiąca o 6 punktów procentowych wzrósł odsetek respondentów uważających, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku (do 51%), jednocześnie ubyło tych, którzy są przeciwnego zdania (o 7 punktów, do 30%).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
W dobrym	28	27	29	32	29	32	34	27	32	33	36	37	30
W złym	57	51	48	46	48	46	41	50	46	46	46	45	51
Trudno powiedzieć	15	22	23	22	23	22	25	23	22	21	18	18	19

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (312) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 maja 2016 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Postrzeżenie ogólnej sytuacji w Polsce zależy w dalszym ciągu przede wszystkim od poglądów politycznych badanych oraz ich zaangażowania religijnego. Niezadowoleni z kierunku rozwoju sytuacji w kraju są głównie respondenci o orientacji lewicowej (75% opinii negatywnych) oraz niepraktykujący religijnie (76%). Nie bez znaczenia pozostaje też wielkość miejscowości zamieszkania oraz sytuacja zawodowa badanych. Krytyczne opinie nieco częściej niż inni wyrażają mieszkańcy największych aglomeracji (62%), w grupach zawodowych zaś pracownicy administracyjno-biurowi (64%) oraz osoby zatrudnione w sektorze usług (64%) – zob. tabela aneksowa 1.

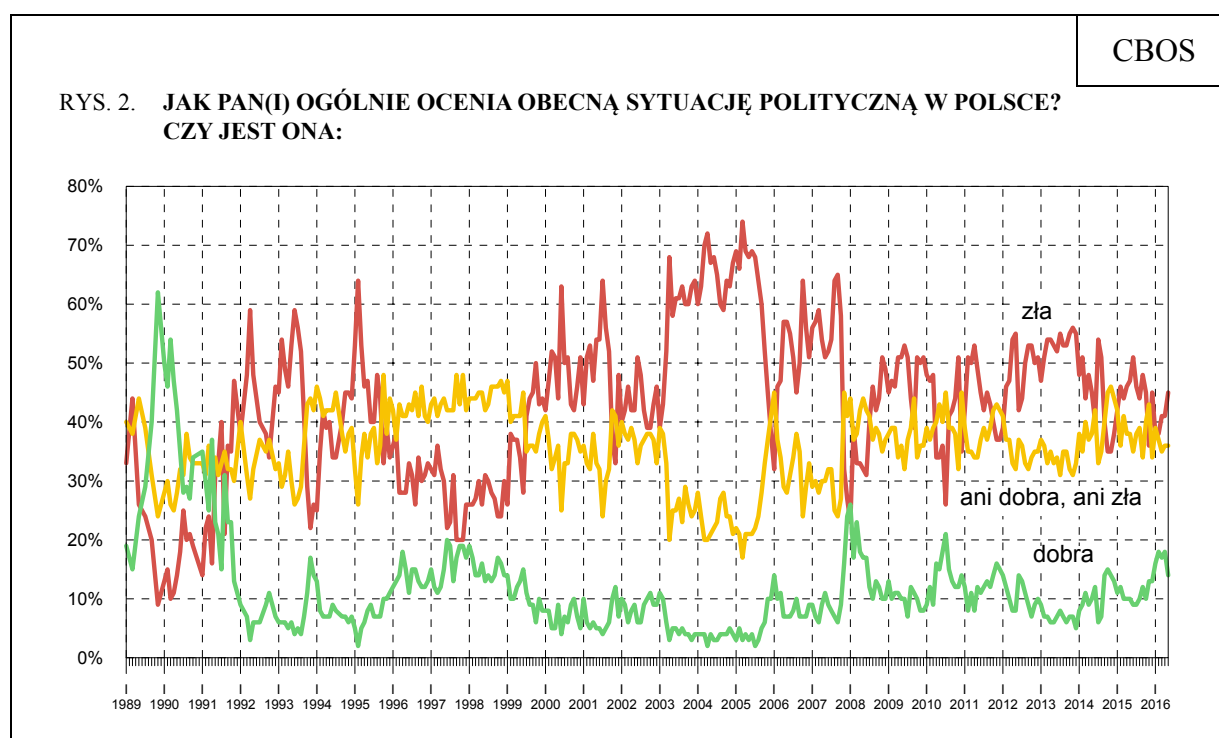
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce zdecydowanie przeważa nad niezadowoleniem jedynie wśród zwolenników PiS. Natomiast ci, którzy chcą głosować na PO, Nowoczesną oraz ruch Kukiz'15, podobnie jak osoby niezamierzające uczestniczyć w ewentualnych wyborach parlamentarnych lub niezdecydowane, czy wziąć w nich udział, najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym wyborcy PO i Nowoczesnej są w swoich ocenach wyraźnie bardziej krytyczni niż pozostali.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	12	81	7
PiS	75	10	15
Kukiz'15	29	62	9
Nowoczesna	8	78	14
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	25	50	25
Niezamierzający brać udziału w wyborach	14	63	23

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Od kwietnia nieco zwiększył się także odsetek badanych negatywnie oceniających **sytuację polityczną** w kraju (o 4 punkty procentowe, do 45%), zarazem o tyle samo punktów zmniejszył się (do 14%) odsetek respondentów postrzegających ją jako dobrą. Stabilna pozostała liczba osób określających jakość życia politycznego w Polsce jako przeciętną (36%).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– dobra	10	9	9	10	12	10	13	13	16	18	17	18	14
– ani dobra, ani zła	38	35	38	39	34	40	43	34	39	37	35	36	36
– zła	47	51	46	44	48	45	36	45	38	38	41	41	45
Trudno powiedzieć	5	5	7	7	6	5	8	8	7	7	7	5	5

W większości grup społeczno-demograficznych sytuacja na polskiej scenie politycznej postrzegana jest najczęściej jako zła lub przeciętna. Pozytywne opinie przeważają jedynie wśród osób praktykujących religijnie kilka razy w tygodniu (40%). Relatywnie częściej niż inni dobrze o sytuacji politycznej w Polsce wypowiadają się również respondenci o prawicowych poglądach politycznych (31%), a w grupach zawodowych – robotnicy niewykwalifikowani (24%) i pracownicy średniego szczebla (21%). Z kolei krytycyzm w ocenach najczęściej wyrażają osoby o lewicowych poglądach politycznych (67%), niepraktykujące religijnie (67%), mieszkające w największych miastach (57%), uzyskujące najwyższe dochody *per capita* (55%) oraz mające wyższe wykształcenie (55%). W grupach społeczno-zawodowych są to przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy (65%), a ponadto gospodynie domowe (54%) i renciści (53%) – zob. tabela aneksowa 2.

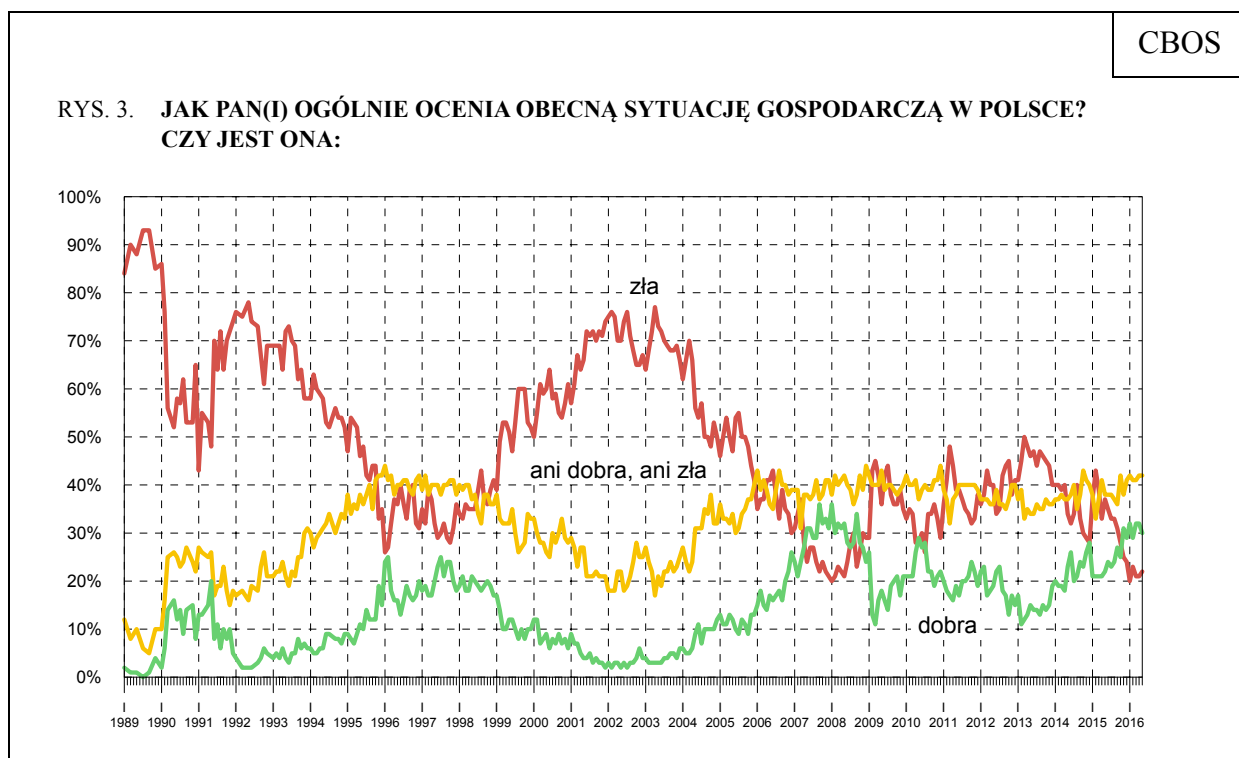
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej w kraju wyrażają przede wszystkim zwolennicy PiS (41% ocen dobrych). Z kolei największym krytycyzmem w tym względzie – podobnie jak w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce – cechują się sympatycy Nowoczesnej (71% ocen negatywnych) i PO (70% ocen negatywnych), a w dalszej kolejności elektorat ruchu Kukiz'15 (51%) oraz osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych (48%). Wśród osób niezdecydowanych co do uczestniczenia w ewentualnym głosowaniu najczęstsze są oceny ambiwalentne (53%).

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	4	24	70	2
PiS	41	41	15	3
Kukiz'15	9	40	51	0
Nowoczesna	2	27	71	0
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	6	53	35	6
Niezamierzający brać udziału w wyborach	7	35	48	10

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Nie zmieniły się znacząco oceny **sytuacji gospodarczej** w kraju. Obecnie 30% badanych (od kwietnia spadek o 2 punkty procentowe) uważa, że jest ona dobra, nieco ponad jedna piąta (22%) wyraża przeciwną opinię, a największa grupa respondentów (42%) ocenia stan gospodarki jako przeciętny.

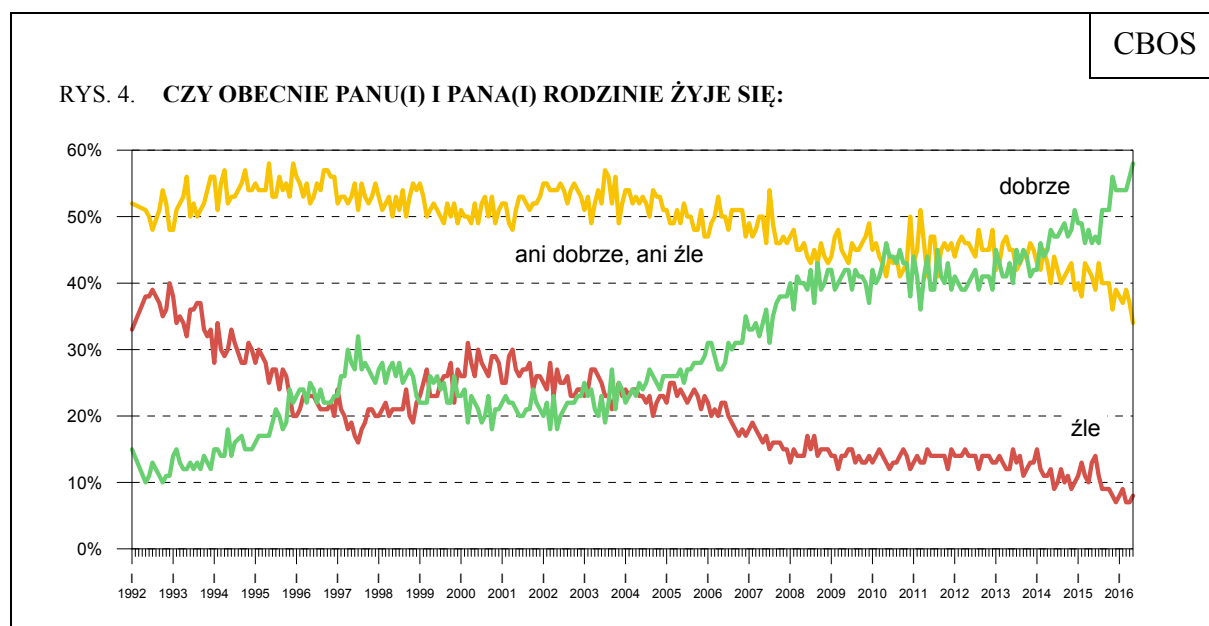
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– dobra	22	24	23	24	27	25	31	29	32	29	32	32	30
– ani dobra, ani zła	38	38	38	37	36	42	38	41	42	41	41	42	42
– zła	37	35	33	33	31	28	25	24	20	23	21	21	22
Trudno powiedzieć	3	3	6	6	6	5	6	6	6	7	6	5	6

Zadowolenie z kondycji polskiej gospodarki jest zazwyczaj tym częstsze, im wyższy poziom wykształcenia respondentów, im większa miejscowość zamieszkania, im bardziej znacząca pozycja zawodowa, im wyższy miesięczny dochód *per capita* w ich gospodarstwie domowym oraz im bardziej satysfakcjonująca ocena własnej sytuacji materialnej. Nieco lepszym ocenom w tym zakresie sprzyja również płeć męska. Z kolei w grupach społeczno-zawodowych najlepiej o sytuacji gospodarczej kraju wypowiadają się prywatni przedsiębiorcy, kadra kierownicza oraz specjaliści wyższego i średniego szczebla (zob. tabela aneksowa 3).

W miarę stabilne pozostają w ostatnich miesiącach oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Nadal większość ankietowanych (58%, od kwietnia wzrost o 2 punkty procentowe) twierdzi, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, jedna trzecia (34%, spadek o 3 punkty) uważa, że przeciętnie, a co dwunasty badany (8%) – że źle.

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

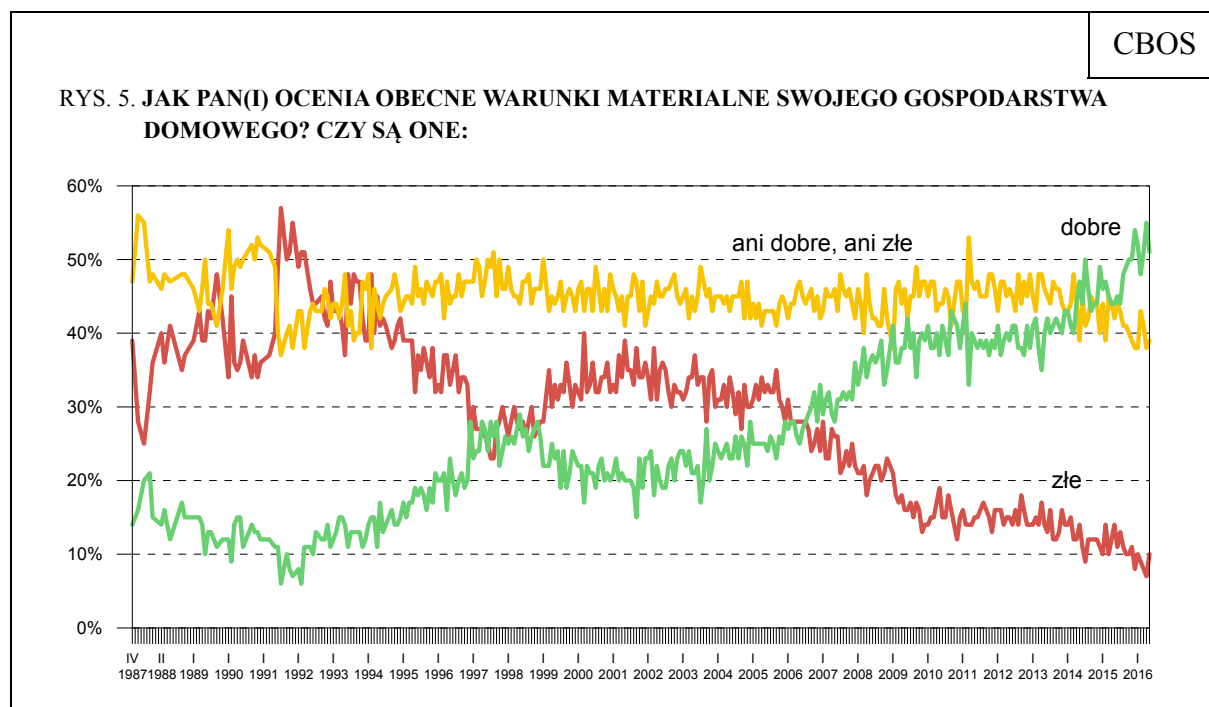
Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– dobrze	46	47	46	51	51	51	56	54	54	54	54	56	58
– ani dobrze, ani źle	41	39	43	40	40	40	36	39	38	37	39	37	34
– źle	13	14	11	9	9	9	8	7	8	9	7	7	8

W porównaniu z ubiegłym miesiącem nieco zmniejszył się odsetek respondentów zadowolonych z **warunków materialnych swoich gospodarstw domowych** (o 4 punkty, do 51%), a grupa tych, którzy są niezadowoleni, nieznacznie się zwiększyła (o 3 punkty, do 10%). Od kwietnia liczba osób określających własne warunki materialne jako przeciętne w zasadzie nie uległa zmianie (39%).

Tabela 7

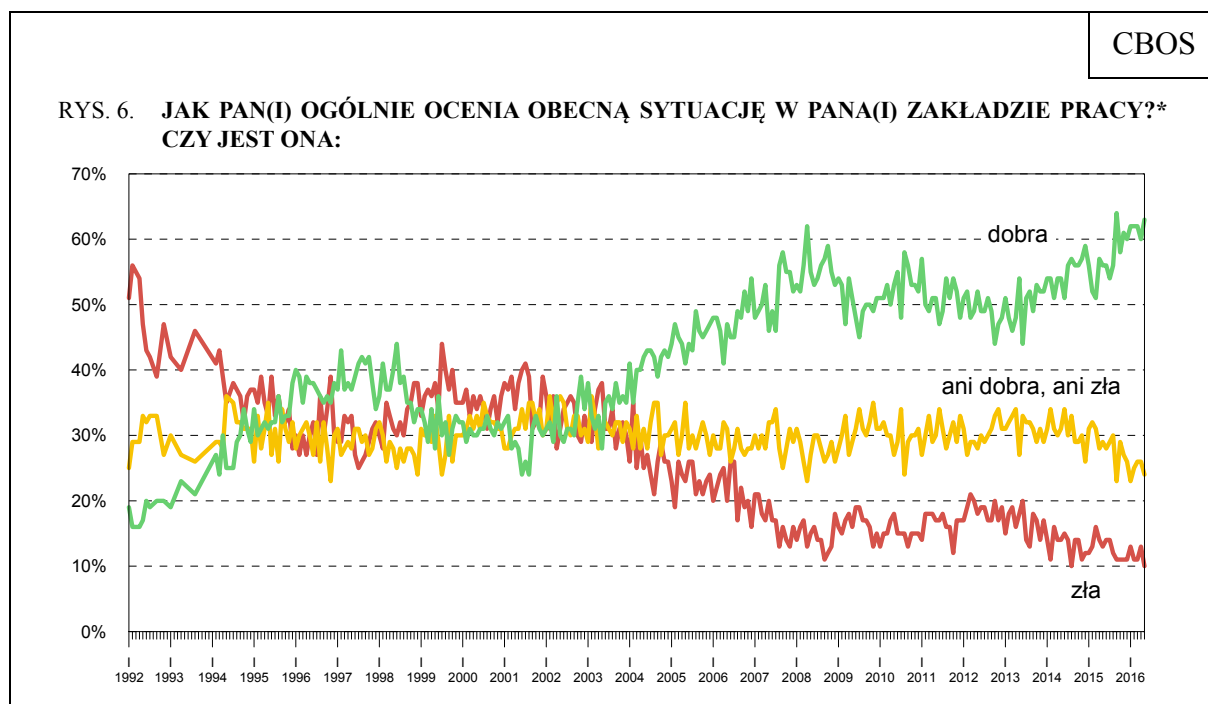
Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– dobre	44	45	44	48	49	50	50	54	52	48	51	55	51
– ani dobre, ani złe	42	44	43	41	41	40	39	38	38	43	41	38	39
– złe	14	11	13	11	10	10	11	8	10	9	8	7	10

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Satysfakcja z poziomu życia rodziny i jej warunków materialnych z reguły rośnie wraz z wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz – co się z tym wiąże – poziomem wykształcenia badanych, a poniekąd także wraz z wielkością miejscowości zamieszkania, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej o jakości życia swoich rodzin i ich sytuacji materialnej wypowiadają się: kadra kierownicza, specjaliści wyższego i średniego szczebla, prywatni przedsiębiorcy oraz uczniowie i studenci (zob. tabela aneksowi 4).

W maju minimalnie poprawiły się oceny **sytuacji w zakładach pracy**. Niemal dwie trzecie pracujących (63%, od kwietnia wzrost o 3 punkty procentowe) uważa, że kondycja ich zakładów pracy jest dobra, co dziesiąty (10%, spadek o 3 punkty) określa ją jako złą, a jedna czwarta (24%, spadek o 2 punkty) jako przeciętną.

* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	N*	553	564	572	563	503	580	501	507	574	543	535	612
	w procentach												
– dobra	56	56	54	56	64	58	61	60	62	62	62	60	63
– ani dobra, ani zła	29	28	29	30	23	29	27	26	23	25	26	26	24
– zła	13	14	14	12	11	11	11	11	13	11	11	13	10
Trudno powiedzieć	2	2	3	2	2	2	1	3	2	2	1	1	3

Oceny sytuacji w zakładach pracy związane są przede wszystkim z kondycją materialną pracujących; dobrze oceniają tę sytuację ci, którym się najlepiej powodzi – osoby o miesięcznych dochodach *per capita* 2000 zł i więcej oraz określające warunki materialne swoich gospodarstw domowych jako dobre. Stosunkowo lepiej niż inni o kondycji firm wypowiadają się także młodszy pracownicy – mający od 18 do 34 lat (zob. tabela aneksowa 5).

PRZEWIDYWANIA

W porównaniu z kwietniem przybyło badanych uważających, że w ciągu najbliższego roku **sytuacja w kraju** się pogorszy (o 4 punkty procentowe, do 31%), a ubyło tych, którzy sądzą, że się poprawi (o 6 punktów, do 21%). Odsetek osób twierdzących, że sytuacja w Polsce się nie zmieni, nie uległ znaczącej zmianie (39%, wzrost o 2 punkty).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
		w procentach											
Poprawi się	20	24	21	20	19	19	24	24	30	28	27	27	21
Nie zmieni się	53	48	49	51	45	51	44	35	33	33	36	37	39
Pogorszy się	18	16	16	16	23	15	20	29	26	29	31	27	31
Trudno powiedzieć	9	12	14	13	13	15	12	12	11	10	6	9	9

W potencjalnych elektoratach partyjnych optymizm co do rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce w najbliższym roku panuje jedynie wśród zwolenników PiS, wśród których wyraźnie przeważa przekonanie, że się ona poprawi (57%), a tylko sporadycznie podzielana jest opinia przeciwna (5%). Wśród sympatyków ruchu Kukiz'15, podobnie jak wśród osób niezainteresowanych udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych oraz wahających

się, czy w nich uczestniczyć, najczęstszy jest pogląd, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się nie zmieni. Z kolei zdeklarowani wyborcy PO i Nowoczesnej w większości (po 54%) obawiają się zmian na gorsze.

Tabela 10

Elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	10	30	54	6
PiS	57	29	5	9
Kukiz'15	12	49	35	4
Nowoczesna	4	37	54	5
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	14	48	29	9
Niezamierzający brać udziału w wyborach	10	47	33	10

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

W tym miesiącu gorsze niż w kwietniu są również przewidywania dotyczące **sytuacji politycznej w Polsce**. Zwiększył się odsetek respondentów obawiających się jej pogorszenia (o 5 punktów procentowych, do 30%), zarazem zmniejszyła się grupa tych, którzy uważają, że się ona poprawi (o 4 punkty, do 19%). Odsetek osób spodziewających się utrzymania *status quo* w tym zakresie pozostał niemal taki sam (44%).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– poprawi się	19	24	22	21	16	19	24	25	28	23	23	23	19
– nie zmieni się	53	44	43	45	45	45	38	33	31	37	39	43	44
– pogorszy się	14	18	19	18	23	18	25	31	30	30	29	25	30
Trudno powiedzieć	14	14	16	16	16	18	13	11	11	10	9	9	7

W ciągu ostatnich kilku tygodni wyraźnie zmniejszył się optymizm Polaków w przewidywaniach dotyczących **stanu polskiej gospodarki**. Przybyło badanych sądzących, iż w najbliższym roku sytuacja gospodarcza w kraju się pogorszy (o 4 punkty procentowe, do 21%), a w jeszcze większym stopniu ubyło tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (o 7 punktów, do 22%). Praktycznie nie zmienił się odsetek osób uważających, że stan gospodarki nie ulegnie zmianie (47%).

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– poprawi się	24	24	22	22	22	22	27	24	30	24	28	29	22
– nie zmieni się	55	54	52	52	48	52	47	43	37	41	42	46	47
– pogorszy się	11	11	12	12	15	11	14	20	20	24	20	17	21
Trudno powiedzieć	10	11	14	14	15	15	12	13	13	11	10	8	10

Przewidywania dotyczące **poziomu życia** są również gorsze niż w poprzednich miesiącach. Obecnie jedna piąta badanych (20%, od kwietnia spadek o 4 punkty procentowe) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło lepiej, co ósmy (13%, wzrost o 3 punkty) uważa, że gorzej, a większość (58%) jest zdania, że w tym zakresie nic się nie zmieni.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– lepiej	24	23	23	20	22	20	23	22	25	23	25	24	20
– tak samo	56	57	57	61	56	61	58	58	56	58	58	59	58
– gorzej	11	9	9	9	9	9	9	10	8	9	9	10	13
Trudno powiedzieć	9	11	11	10	13	10	10	10	11	10	8	7	9

W prognozach **warunków materialnych gospodarstw domowych** również zdecydowanie dominuje przekonanie o utrzymaniu *status quo* (72%), pozostali badani zaś częściej mówią o ich poprawie (18%, spadek o 3 punkty) niż pogorszeniu (10%, wzrost o 2 punkty).

Tabela 14

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– poprawią się	18	20	21	17	23	17	23	22	24	19	18	21	18
– pozostaną bez zmian	72	69	68	75	69	75	68	70	69	72	74	71	72
– pogorszą się	10	11	11	8	8	8	9	8	7	9	8	8	10

W stosunku do kwietnia minimalnie pogorszyły się przewidywania dotyczące kondycji **zakładów pracy respondentów**. Ubyło pracowników uważających, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy się poprawi (o 3 punkty procentowe, do 18%), przy niezmienionej liczbie tych, którzy prognozują, że nie ulegnie ona zmianie (64%) lub spodziewają się jej pogorszenia (10%).

Tabela 15

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	N*	553	564	572	564	503	580	502	507	574	543	536	612
w procentach													
– poprawi się	21	22	20	17	25	22	25	23	24	23	22	21	18
– pozostanie bez zmian	62	59	58	65	56	63	62	56	57	61	64	63	64
– pogorszy się	11	9	11	10	7	6	6	12	11	9	8	10	10
Trudno powiedzieć	6	10	11	8	12	9	7	9	8	7	6	6	8

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

W ciągu ostatniego miesiąca minimalnie poprawiły się oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Ponad połowa ankietowanych (53%, wzrost o 2 punkty procentowe) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć zatrudnienie, w tym jednak 45% ocenia, iż trudno jest o pracę odpowiednią. Jednocześnie jedna trzecia badanych (33%, spadek o 4 punkty) uważa, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, a co jedenasty (9%) – że nie ma szans na żadne zatrudnienie.

Tabela 16

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2015								2016				
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	5	6	4	5	4	5	4	5	4	6	5	6	8
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	38	39	40	41	42	43	48	44	45	42	46	45	45
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	39	37	39	41	40	36	36	36	38	37	36	37	33
– nie można znaleźć żadnej pracy	14	14	14	10	11	12	8	11	9	12	10	8	9
Trudno powiedzieć	4	4	3	3	3	4	4	4	4	3	3	4	5

Na trudności związane ze znalezieniem pracy narzekają przede wszystkim osoby o najniższych dochodach *per capita*, najgorzej oceniające swoją sytuację materialną, mieszkające na wsi, z wykształceniem podstawowym oraz mające co najmniej 55 lat, a pod względem statusu zawodowego – zwłaszcza bezrobotni i rolnicy. Z kolei o dostępności odpowiedniego zatrudnienia nieco częściej niż inni mówią badani o najwyższych dochodach *per capita* oraz mieszkańcy największych miast, a spośród grup zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, pracownicy usług oraz prywatni przedsiębiorcy (zob. tabela aneksowa 7).

W maju spadło **poczucie zagrożenia bezrobociem** – zmniejszył się odsetek pracowników liczących się z możliwością utraty zatrudnienia (z 31% do 25%), przybyło zaś tych, którzy nie mają takich obaw (z 67% do 71%).

Tabela 17

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2015								2016																	
	V (N=553)	VI (N=564)	VII (N=572)	VIII (N=564)	IX (N=504)	X (N=581)	XI (N=503)	XII (N=507)	I (N=574)	II (N=543)	III (N=536)	IV (N=612)	V (N=582)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	35	7	32	7	32	6	32	4	30	6	31	8	29	8	32	5	29	6	32	4	30	4	31	3	25
Raczej tak	30		25		25		26		26		25		21		24		24		26		26		27		22	
Raczej nie	38		37		38		40		38		36		41		36		40		42		39		39		44	
Nie, to mało prawdopodobne	24	62		64		64		65		66		66		67		64		68		66		68		67		71
Trudno powiedzieć	3	3	4	4	4	4	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	4	4

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

W grupach zawodowych obawy przed utratą zatrudnienia najczęściej wyrażają najstarsi pracownicy (39%), niezadowoleni z sytuacji materialnej swoich gospodarstw domowych (38%), o miesięcznych dochodach *per capita* od 1000 zł do 2000 zł (33%–34%). W grupach zawodowych zagrożenie takie nieco częściej niż pozostali dostrzegają pracownicy usług (34%), średni personel, technicy (32%) oraz robotnicy niewykwalifikowani (31%). Z kolei w grupach wyróżnionych ze względu na sektor zatrudnienia obawy przed bezrobociem relatywnie najczęściej towarzyszą osobom pracującym w instytucjach publicznych (32%) – zob. tabela aneksowa 8.

Majowe nastroje społeczne świadczą o załamaniu się wzrostowego trendu w ocenie ogólnej sytuacji w kraju, jaki mogliśmy obserwować od stycznia tego roku. Obecne notowania w tym zakresie powróciły do wskazań z końca ubiegłego roku. Również oceny sytuacji politycznej są obecnie nieco gorsze niż w ostatnich kilku miesiącach. Ponadto w porównaniu z kwietniem wyraźnie osłabł optymizm Polaków w przewidywaniach na najbliższy rok – zarówno dotyczących wymiaru publicznego (ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej i gospodarczej), jak i odnoszących się do sfery prywatnej (jakości życia, sytuacji materialnej oraz zawodowej respondentów). Warto dodać, że majowe pogorszenie nastrojów społecznych koresponduje ze spadkiem notowań parlamentu² i rządu³ oraz zmniejszeniem się poparcia dla głównej partii rządzącej⁴, co może świadczyć o pewnym wzroście niezadowolenia z prowadzonej polityki oraz nawarstwiających się sporów między rządzącymi a opozycją.

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

² Zob. komunikat CBOS „Oceny instytucji publicznych”, maj 2016 (oprac. M. Feliksiak).

³ Zob. komunikat CBOS „Spadek notowań rządu w maju”, maj 2016 (oprac. M. Bożewicz).

⁴ Zob. komunikat CBOS „Preferencje partyjne w maju”, maj 2016 (oprac. A. Cybulska).

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		30	51	19	1099
Płeć	Mężczyźni	33	49	18	521
	Kobiety	27	53	19	578
Wiek	18-24 lata	27	53	20	113
	25-34	30	52	18	210
	35-44	31	52	17	200
	45-54	30	53	17	163
	55-64	30	49	21	194
	65 lat i więcej	32	49	19	219
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	47	21	439
	Miasto do 19 999	28	57	15	128
	20 000 - 99 999	33	50	17	230
	100 000 - 499 999	29	51	20	188
	500 000 i więcej mieszk.	24	62	14	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	41	29	223
	Zasadnicze zawodowe	29	53	18	269
	Średnie	33	53	14	332
	Wyższe	29	55	16	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	53	14	132
	Średni personel, technicy	41	48	10	33
	Pracownicy adm.-biurowi	20	64	16	67
	Pracownicy usług	28	64	8	69
	Robotnicy wykwalifikowani	28	51	21	114
	Robotnicy niewykwalifik.	46	26	28	42
	Rolnicy	23	49	28	59
	Pracujący na własny rach.	34	52	14	57
	Bezrobotni	34	47	19	68
	Emeryci	30	49	21	255
	Renciści	28	54	18	66
	Uczniowie i studenci	32	50	18	74
	Gospodynie domowe i inni	23	54	22	65
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	52	15
spółce właścicieli prywatnych i państwa		28	62	10	88
sekt. pryw. poza rolnict.		33	50	17	270
prywatnym gosp. rolnym		23	46	31	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	24	52	24	147
	Od 650 zł do 999 zł	32	48	20	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	35	47	18	186
	Od 1400 zł do 1999 zł	33	52	14	153
	2000 zł i więcej	32	55	14	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	56	23	108
	Średnie	28	48	24	425
	Dobre	34	53	14	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	33	14	56
	Raz w tygodniu	36	44	20	506
	1-2 razy w miesiącu	30	49	21	174
	Kilka razy w roku	23	59	18	219
	W ogóle nie uczestniczy	11	76	13	132
Poglądy polityczne	Lewica	10	75	15	174
	Centrum	23	60	17	281
	Prawica	56	30	15	352
	Trudno powiedzieć	19	56	25	282

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		14	36	45	5	1099
Płeć	Mężczyźni	17	35	46	3	521
	Kobiety	12	38	44	6	577
Wiek	18-24 lata	16	48	32	3	113
	25-34	11	41	46	2	210
	35-44	12	37	47	4	200
	45-54	15	36	47	3	162
	55-64	15	35	45	5	194
	65 lat i więcej	18	26	46	10	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	45	38	3	439
	Miasto do 19 999	15	33	47	5	128
	20 000 - 99 999	15	32	48	5	231
	100 000 - 499 999	15	30	49	7	188
	500 000 i więcej mieszk.	13	28	57	3	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	16	38	38	9	223
	Zasadnicze zawodowe	14	35	44	7	268
	Średnie	14	40	43	3	332
	Wyższe	13	31	55	1	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	14	34	51	1	132
	Średni personel, technicy	21	45	33	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	12	36	51	1	67
	Pracownicy usług	12	41	41	6	69
	Robotnicy wykwalifikowani	11	48	41	1	114
	Robotnicy niewykwalifik.	24	49	20	8	42
	Rolnicy	9	46	39	5	59
	Pracujący na własny rach.	11	25	65		57
	Bezrobotni	12	44	39	4	68
	Emeryci	17	29	46	8	255
	Renciści	11	26	53	10	65
	Uczniowie i studenci	19	43	35	3	74
	Gospodynie domowe i inni	13	27	54	6	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	40	46	2	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	35	52	1	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	15	41	42	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	12	41	40	6	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	10	49	35	7	147
	Od 650 zł do 999 zł	13	43	39	5	148
	Od 1000 zł do 1399 zł	20	38	38	3	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	17	31	47	5	153
	2000 zł i więcej	15	28	55	2	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	37	46	8	107
	Średnie	14	38	42	6	426
	Dobre	15	35	47	3	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	27	26	8	56
	Raz w tygodniu	16	40	40	3	506
	1-2 razy w miesiącu	11	41	43	4	174
	Kilka razy w roku	9	33	50	7	219
	W ogóle nie uczestniczy	8	20	67	5	132
Poglądy polityczne	Lewica	2	31	67		175
	Centrum	9	35	54	2	281
	Prawica	31	38	28	3	352
	Trudno powiedzieć	6	38	44	11	281

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		30	42	22	6	1100
Płeć	Mężczyźni	37	38	22	2	521
	Kobiety	24	44	22	10	579
Wiek	18-24 lata	28	47	19	6	113
	25-34	29	41	28	2	210
	35-44	27	45	22	6	200
	45-54	32	45	19	4	163
	55-64	31	39	23	7	194
	65 lat i więcej	35	36	18	10	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	44	23	6	439
	Miasto do 19 999	29	43	20	8	128
	20 000 - 99 999	34	38	23	5	231
	100 000 - 499 999	33	40	20	7	188
	500 000 i więcej mieszk.	38	38	19	4	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	25	39	23	13	223
	Zasadnicze zawodowe	28	44	21	6	269
	Średnie	30	43	23	4	332
	Wyższe	37	40	21	2	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	43	38	18	1	132
	Średni personel, technicy	41	39	18	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	25	51	22	2	67
	Pracownicy usług	28	43	23	7	69
	Robotnicy wykwalifikowani	28	52	18	2	114
	Robotnicy niewykwalifik.	28	41	23	8	42
	Rolnicy	21	43	32	4	59
	Pracujący na własny rach.	44	32	22	1	57
	Bezrobotni	15	48	29	8	68
	Emeryci	34	35	18	13	255
	Renciści	34	27	31	8	66
	Uczniowie i studenci	24	52	20	4	74
	Gospodynie domowe i inni	15	49	30	6	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	45	21	2	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	50	17	2	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	41	20	3	270
	prywatnym gosp. rolnym	26	38	30	5	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	20	50	23	7	147
	Od 650 zł do 999 zł	31	36	24	8	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	33	43	17	6	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	34	46	14	6	153
	2000 zł i więcej	46	36	17	1	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	35	31	15	108
	Średnie	25	47	22	6	426
	Dobre	37	39	20	4	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	37	23	5	56
	Raz w tygodniu	31	43	21	5	506
	1-2 razy w miesiącu	28	43	25	4	174
	Kilka razy w roku	30	41	19	10	220
	W ogóle nie uczestniczy	32	34	25	9	132
Poglądy polityczne	Lewica	39	35	21	5	175
	Centrum	26	47	23	4	281
	Prawica	39	39	18	4	352
	Trudno powiedzieć	19	44	26	11	282

Tabela 4

		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:			Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	
		%	%	%	
Ogółem		58	34	8	1100
Płeć	Mężczyźni	58	35	6	521
	Kobiety	58	33	8	579
Wiek	18-24 lata	78	21	1	113
	25-34	73	23	5	210
	35-44	68	30	2	200
	45-54	55	33	11	163
	55-64	42	44	13	194
	65 lat i więcej	42	48	10	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	51	39	10	439
	Miasto do 19 999	61	34	5	128
	20 000 - 99 999	64	30	6	231
	100 000 - 499 999	63	33	4	188
	500 000 i więcej mieszk.	65	27	7	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	47	13	223
	Zasadnicze zawodowe	46	43	11	269
	Średnie	66	29	5	332
	Wyższe	76	22	3	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	88	11	1	132
	Średni personel, technicy	77	23		33
	Pracownicy adm.-biurowi	69	28	3	67
	Pracownicy usług	61	39		69
	Robotnicy wykwalifikowani	69	26	5	114
	Robotnicy niewykwalifik.	65	30	5	42
	Rolnicy	40	53	7	59
	Pracujący na własny rach.	83	14	3	57
	Bezrobotni	36	38	26	68
	Emeryci	43	48	10	255
	Renciści	24	57	18	66
	Uczniowie i studenci	77	21	2	74
	Gospodynie domowe i inni	42	42	16	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	24	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	73	23	4	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	76	22	2	270
	prywatnym gosp. rolnym	40	54	6	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	39	43	17	147
	Od 650 zł do 999 zł	54	33	13	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	54	40	6	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	50	42	8	153
	2000 zł i więcej	85	14	0	171
Ocena własnych war. mater.	Źłe	4	38	56	108
	Średnie	31	65	4	426
	Dobre	89	11	1	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	72	22	6	56
	Raz w tygodniu	57	36	7	506
	1-2 razy w miesiącu	54	37	8	174
	Kilka razy w roku	56	37	6	220
	W ogóle nie uczestniczy	63	27	10	132
Poglądy polityczne	Lewica	56	38	6	175
	Centrum	62	34	4	281
	Prawica	59	33	8	352
	Trudno powiedzieć	54	34	11	282

Tabela 5

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		63	24	10	3	580
Płeć	Mężczyźni	62	23	12	3	314
	Kobiety	64	25	9	3	266
Wiek	18-24 lata	76	22		3	36
	25-34	74	16	8	1	164
	35-44	61	25	10	3	162
	45-54	53	28	16	2	123
	55-64	52	34	12	2	77
	65 lat i więcej	57	15	16	12	17
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	28	10	4	237
	Miasto do 19 999	61	22	15	2	68
	20 000 - 99 999	71	21	7	1	119
	100 000 - 499 999	62	20	17	1	96
	500 000 i więcej mieszk.	70	24	3	4	59
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	37	18	2	49
	Zasadnicze zawodowe	63	20	12	5	151
	Średnie	63	28	8	1	172
	Wyższe	68	21	10	2	208
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	18	8	1	131
	Średni personel, technicy	63	26	11		33
	Pracownicy adm.-biurowi	57	24	14	5	67
	Pracownicy usług	73	18	7	2	67
	Robotnicy wykwalifikowani	72	21	7	1	113
	Robotnicy niewykwalifik.	60	20	13	7	42
	Rolnicy	16	60	25		56
	Pracujący na własny rach.	68	18	7	7	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	64	22	11	3	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	71	18	11		88
	sekt. pryw. poza rolnict.	70	19	7	4	269
	prywatnym gosp. rolnym	21	55	23	1	66
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	35	18		56
	Od 650 zł do 999 zł	63	22	8	7	77
	Od 1000 zł do 1399 zł	63	24	12	1	94
	Od 1400 zł do 1999 zł	56	30	13	1	73
	2000 zł i więcej	79	12	8	1	111
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	36	32	3	20
	Średnie	48	32	16	5	209
	Dobre	74	19	6	1	352
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	61	27		12	24
	Raz w tygodniu	61	26	11	1	251
	1-2 razy w miesiącu	56	27	14	3	108
	Kilka razy w roku	70	20	9	1	126
	W ogóle nie uczestniczy	68	15	10	6	59
Poglądy polityczne	Lewica	67	23	8	3	82
	Centrum	61	24	12	3	171
	Prawica	65	25	9	1	183
	Trudno powiedzieć	62	23	11	4	137

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		21	39	31	9	1099
Płeć	Mężczyźni	21	39	31	9	521
	Kobiety	21	40	31	9	577
Wiek	18-24 lata	16	51	22	10	113
	25-34	19	41	35	6	210
	35-44	17	44	31	7	200
	45-54	22	34	36	8	162
	55-64	24	37	30	10	194
	65 lat i więcej	27	34	27	12	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	42	27	11	439
	Miasto do 19 999	22	40	31	8	128
	20 000 - 99 999	18	41	33	8	231
	100 000 - 499 999	24	41	29	7	188
	500 000 i więcej mieszk.	24	26	44	5	113
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	19	44	21	16	223
	Zasadnicze zawodowe	22	39	31	7	268
	Średnie	24	39	29	8	332
	Wyższe	19	36	40	4	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	20	36	38	6	132
	Średni personel, technicy	37	34	25	4	33
	Pracownicy adm.-biurowi	14	45	36	5	67
	Pracownicy usług	20	40	34	6	69
	Robotnicy wykwalifikowani	14	49	29	8	114
	Robotnicy niewykwalifik.	28	42	18	12	42
	Rolnicy	24	35	24	17	59
	Pracujący na własny rach.	20	34	40	6	57
	Bezrobotni	25	40	30	6	68
	Emeryci	25	34	30	11	255
	Renciści	18	39	30	13	65
	Uczniowie i studenci	14	53	21	12	74
	Gospodynie domowe i inni	22	38	34	5	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	24	44	27	4	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	15	36	43	7	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	19	41	33	8	270
	prywatnym gosp. rolnym	26	34	26	13	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	42	27	9	147
	Od 650 zł do 999 zł	17	46	25	12	148
	Od 1000 zł do 1399 zł	25	42	24	9	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	22	38	34	6	153
	2000 zł i więcej	22	36	34	8	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	34	36	16	107
	Średnie	22	41	29	8	426
	Dobre	22	39	31	8	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	39	36	23	3	56
	Raz w tygodniu	27	41	25	8	506
	1-2 razy w miesiącu	22	39	27	12	174
	Kilka razy w roku	13	43	35	8	219
	W ogóle nie uczestniczy	6	30	52	11	132
Poglądy polityczne	Lewica	6	44	44	6	175
	Centrum	12	44	36	7	281
	Prawica	42	34	17	7	352
	Trudno powiedzieć	14	39	34	14	281

Tabela 7

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprowadzić jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		8	45	33	9	5	1100
Płeć	Mężczyźni	8	50	29	8	5	521
	Kobiety	7	41	37	10	5	579
Wiek	18-24 lata	8	59	28	3	2	113
	25-34	7	50	32	9	2	210
	35-44	11	50	28	6	5	200
	45-54	7	47	33	9	4	163
	55-64	8	36	40	11	5	194
	65 lat i więcej	5	35	36	13	11	220
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	35	42	14	2	439
	Miasto do 19 999	6	42	35	10	7	128
	20 000 - 99 999	8	46	36	4	5	231
	100 000 - 499 999	7	62	20	4	7	188
	500 000 i więcej mieszk.	12	57	15	4	12	114
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	9	32	36	18	6	223
	Zasadnicze zawodowe	6	43	39	7	5	269
	Średnie	8	47	32	9	4	332
	Wyższe	8	55	26	4	6	275
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	52	25	4	4	132
	Średni personel, technicy	6	43	49		2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	3	55	35	6	2	67
	Pracownicy usług	14	48	34	1	3	69
	Robotnicy wykwalifikowani	11	55	23	8	3	114
	Robotnicy niewykwalifik.	7	43	38	9	3	42
	Rolnicy	3	35	42	17	3	59
	Pracujący na własny rach.	12	50	23	11	4	57
	Bezrobotni	3	30	49	17	1	68
	Emeryci	5	36	37	11	10	255
	Renciści	3	40	41	8	7	66
	Uczniowie i studenci	7	62	27	1	3	74
	Gospodynie domowe i inni	4	48	23	19	6	65
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	7	45	41	5	2	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	13	61	18	4	4	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	12	53	27	5	3	270
	prywatnym gosp. rolnym	3	34	47	14	3	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	6	24	46	20	3	147
	Od 650 zł do 999 zł	10	44	35	10	1	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	5	47	34	9	5	187
	Od 1400 zł do 1999 zł	8	48	33	5	7	153
	2000 zł i więcej	13	58	19	4	6	171
Ocena własnych war. mater.	Złe	4	27	43	20	5	108
	Średnie	4	42	38	11	6	426
	Dobre	11	51	28	5	5	566
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	52	29	12	2	56
	Raz w tygodniu	7	43	37	9	4	506
	1-2 razy w miesiącu	4	47	35	10	4	174
	Kilka razy w roku	10	52	23	8	7	220
	W ogóle nie uczestniczy	11	38	33	8	10	132
Poglądy polityczne	Lewica	8	47	35	5	5	175
	Centrum	11	46	31	8	3	281
	Prawica	7	49	32	8	4	352
	Trudno powiedzieć	5	37	37	13	8	282

Tabela 8

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		25	71	4	582
Płeć	Mężczyźni	22	75	4	316
	Kobiety	28	68	4	266
Wiek	18-24 lata	10	90		36
	25-34	27	68	5	164
	35-44	24	75	1	162
	45-54	26	69	5	125
	55-64	21	72	7	77
	65 lat i więcej	39	57	4	18
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	76	3	238
	Miasto do 19 999	30	66	4	68
	20 000 - 99 999	30	65	6	119
	100 000 - 499 999	25	73	3	96
	500 000 i więcej mieszk.	23	74	3	60
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	8	87	5	50
	Zasadnicze zawodowe	26	68	6	151
	Średnie	26	70	4	172
	Wyższe	26	72	2	209
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	77	1	132
	Średni personel, technicy	32	66	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	28	66	6	67
	Pracownicy usług	34	66		67
	Robotnicy wykwalifikowani	23	69	8	113
	Robotnicy niewykwalifik.	31	63	6	42
	Rolnicy	4	94	1	56
	Pracujący na własny rach.	32	64	3	57
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	32	66	2	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	68	6	88
	sekt. prywat. poza rolnict.	25	71	4	270
	prywatnym gosp. rolnym	5	92	3	67
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	18	79	3	57
	Od 650 zł do 999 zł	25	74	1	77
	Od 1000 zł do 1399 zł	33	62	5	94
	Od 1400 zł do 1999 zł	34	65	2	73
	2000 zł i więcej	18	80	2	112
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	45	17	21
	Średnie	30	67	3	209
	Dobre	21	76	3	353
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	26	74		24
	Raz w tygodniu	25	72	3	251
	1-2 razy w miesiącu	20	74	5	108
	Kilka razy w roku	27	69	4	128
	W ogóle nie uczestniczy	26	70	4	59
Poglądy polityczne	Lewica	27	71	2	82
	Centrum	22	75	3	172
	Prawica	23	75	2	183
	Trudno powiedzieć	30	64	6	138